

RIKSDAGENS PROTOKOLL

1959

ANDRA KAMMAREN

Nr 4

13—18 februari

Debatter m. m.

Fredagen den 13 februari

	Sid.
Interpellation av herr Andersson i Storfors ang. pensionärernas bilighetsresor på järnväg	3

Tisdagen den 17 februari

Svar på interpellation av herr Nihlfors ang. åtgärder för effektivisering av konsumentskyddet	6
Interpellationer av:	
herr Gustafson i Göteborg ang. skattebefrielse beträffande socker som användes för biodlingen	10
herr Gansmoe ang. åtgärder för förbättrat barna- och ungdomskydd, m. m.	11
herr Carlsson i Huskvarna ang. olycksfallsriskerna i samband med skolskjutsverksamheten	13

Onsdagen den 18 februari

Svar på frågor av:	
herr Hagnell ang. åtgärder för upprätthållande av den fulla sysselsättningen inom den mellansvenska gruvhanteringen	16
herr Braconier ang. gymnasiets allmänna linje	18
Ändring i kommunalskattelagen	20
Promilletal för skogsvårdsavgiften för år 1959	23
Interpellationer av:	
herr Jansson i Benestad ang. kommunikationslederna inom och mellan jordbruksfastigheter	24
herr Gustavsson i Alvesta i anledning av arbetstidsutredningens betänkande angående beroende uppdragstagare	25

Samtliga avgjorda ärenden**Onsdagen den 18 februari**

<i>Statsutskottets</i> utlåtande nr 27, ang. försäljning av vissa allmänna arvsfonden tillfallna fastigheter	20
— nr 28, ang. befrielse från viss betalningsskyldighet till kronan ..	20
— nr 29, ang. befrielse från ersättningsskyldighet till kronan m. m.	20
— nr 30, ang. ersättning till F. M. From m. fl.	20
<i>Bevillningsutskottets</i> betänkande nr 1, om ändrad lydelse av kommunalskattelagen, m. m.	20
— nr 2, ang. skattebefrielse för bidrag från s. k. länsstiftelser m. m.	20
— nr 4, om ändring i kommunalskattelagen	20
— nr 5, ang. det promilletal, varmed skogsvårdsavgiften för år 1959 skall utgå	23

Fredagen den 13 februari

Kl. 14.00

§ 1

Justerades protokollet för den 7 innevarande februari.

§ 2

Föredrogs den av herr *Larsson* i Luttera vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för handelsdepartementet angående planerade industrianläggningar i Otterbäcken och vid Ranstad.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 3

Föredrogs den av herr *Gustafsson* i Borås vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet angående åtgärder för trygghet av trafiken vintertid.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 4

Föredrogs herr *Nilssons* i Göingegården vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet angående bestämmelserna om ersättning för inkomstbortfall vid isolering på grund av epizooti.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 5

Föredrogs den av herr *Eliasson* i Moholm vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet angående försörjningsberedskapen.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 6

Interpellation ang. pensionärernas billighetsresor på järnväg

Ordet lämnades på begäran till

Herr ANDERSSON i Storfors (s), som anförde:

Herr talman! I motioner till 1958 års A-riksdag hemställdes att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t skulle anhålla att Kungl. Maj:t måtte bemyndiga järnvägsstyrelsen att medgiva ålderspensionärer och förtidspensionärer rätt att företaga resor å statens järnvägar till halva priset av tur och retur-biljett även under vårmånaderna, förslagsvis 15 maj—15 juni med undantag av pingsthelgen. Beredningsutskottet hemställde efter behandling att motionerna icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd. Vid riksdagsbehandlingen den 5 mars 1958 biföll kammaren utskottets hemställan.

Ur pensionärernas synpunkt var detta beklagligt. Den tidsperiod som nu står dem till buds för billighetsresor omkring årsskiftet är mycket uppskattad, men tyvärr är det många som icke kan och ej heller vågar ge sig ut på resor vid denna tidpunkt på året. Det är icke enbart köld och halka som håller många

Interpellation ang. pensionärernas billighetsresor på järnväg

gamla hemma. Det är väl så att många måste vara hemma i sin egen villa och elda under denna tid av året, som är den kallaste under vinterperioden. Inte heller kan det väl anses riktigt att gamla människor efter en eller några dagars bortovaro skall komma hem till en kall och utkyld lägenhet med de risker som då föreligger för kommande sjukdomar. Det borde därför vara angeläget att något göres för att få även annan tidpunkt under året tillgänglig för resor för våra pensionärer. Efter vad man under senare tid kunnat märka är icke resenärerna så många ens under sommarperioden, om man undantar semester-tiden, att pensionärernas resor inte kunde utsträckas även till viss sommartid. Med den utökade bilism som vi har i vårt land, som tar resenärerna från våra järnvägar, kunde säkerligen en åtgärd som här åsyftas ordnas.

Med hänvisning till vad jag här framhållit anhåller jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet få ställa följande fråga:

Är herr statsrådet villig medverka till att pensionärernas billighetsresor utsträcker att gälla även för viss tid under sommarperioden?

Denna anhållan bordlades.

§ 7

Till bordläggning anmäldes statsutskottets utlåtanden:

nr 27, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa, allmänna arvsfonden tillfallna fastigheter,

nr 28, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fråga om befrielse från viss betalningsskyldighet till kronan,

nr 29, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående frågor om befrielse från ersättningskyldighet till kronan m. m., och

nr 30, i anledning av Kungl. Maj:ts

proposition angående ersättning till F. M. From m. fl.; samt

bevillningsutskottets betänkanden:

nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 53 § 1 mom. kommunal-skattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.,

nr 2, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående skattebefrielse för bidrag från s. k. länsstiftelser m. m.,

nr 4, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i kommunal-skattelagen den 28 september 1928 (nr 370) jämte i ämnet väckt motion, och

nr 5, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 1, såvitt propositionen angår det promilletal, varmed skogs-vårdsavgiften för år 1959 skall utgå.

§ 8

Anmäldes och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 13, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag för budgetåret 1959/60 till oförutsedda utgifter;

nr 14, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar under Utgifter å driftbudgeten, För flera huvudtitlar gemensamma frågor;

nr 49, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående samarbete med Stockholms stad för uppförande och drift av en psykiatrisk klinik vid S:t Görans sjukhus i Stockholm;

nr 50, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1958/59, i vad propositionen avser försvarsdepartementets verksamhetsområde;

nr 51, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1958/59, i vad propositionen avser socialdepartementets verksamhetsområde;

nr 52, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1958/59, i vad propositionen avser kommunikationsdepartementets verksamhetsområde;

nr 53, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1958/59, i vad propositionen avser eklestistikdepartementets verksamhetsområde;

nr 54, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1958/59, i vad propositionen avser handelsdepartementets verksamhetsområde;

nr 55, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1958/59, i vad propositionen avser inrikesdepartementets verksamhetsområde;

nr 56, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fortsatt disposition av vissa äldre anslag;

nr 57, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående överlåtelse av vissa kronan tillhöriga fastigheter m. m.;

nr 58, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag för budgetåret 1959/60 till avskrivning av oreglerade kapitalmedelsförluster; och

nr 59, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående stat för statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1959/60.

§ 9

Tillkännagavs, att Kungl. Maj:ts proposition nr 54, med förslag till lag om ändring i sinnessjuklagen den 19 september 1929 (nr 321) överlämnats till kammaren.

Denna proposition bordlades.

§ 10

Anmälades, att till herr talmannen under sammanträdet avlämnats en motion, nr 464, av herrar *Gustavsson* i Alvesta och *Antonsson*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 41, angående anslag för budgetåret 1959/60 till bidrag till studiecirkelverksamhet och till ungdomens fritidsverksamhet.

Denna motion bordlades.

§ 11

Upplästes följande till kammaren inkomna ansökan:

Till Riksdagens Andra Kammare

Jag får härmed anhålla om befrielse från riksdagsgöromålen under tiden 17 februari—15 mars 1959 för deltagande i konferenser i Västafrika.

Stockholm den 11 februari 1959

James I. A. Dickson

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 12

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes här efter kl. 14.08.

In fidem
Sune K. Johansson

Tisdagen den 17 februari

Kl. 16.00

§ 1

Justerades protokollen för den 10 och den 11 innevarande februari.

§ 2.

Svar på interpellation ang. åtgärder för effektivisering av konsumentskyddet

Ordet lämnades på begäran till

Statsrådet fru **LINDSTRÖM**, som yttrade:

Herr talman! Ledamoten av denna kammare, herr Nihlfors, har frågat mig vilka åtgärder myndigheterna för närvarande kan tillgripa för att minska de risker för skador, som konsumenterna kan utsättas för vid köp av varor, som blivit felkonstruerade eller på annat sätt visat sig vara farliga vid användning eller förtäring. Herr Nihlfors har likaså frågat mig, om jag anser nuvarande möjligheter till inskridande vara tillfyllest eller om åtgärder planeras för en effektivisering av konsumentskyddet.

Som svar på dessa frågor vill jag anföra följande.

I princip råder frihet för svenska företagare att ge sina produkter den utformning, som vederbörande företagare själv finner lämplig och ändamålsenlig. På en marknad, som karakteriseras av stor konkurrens i modeller och utföranden, är det självklart, att tillverkaren inte medvetet arbetar med felkonstruktioner eller livsfarliga modeller. Det normala intresset av att få produkterna sålda och det egna fabrikanthamnet välaktat gör det naturligt för honom att eftersträva en kvalitetsnivå, som svarar mot konsumenternas smak och köpkraft. Emellertid kan ofrivilliga felkonstruk-

tioner inträffa. Det händer också, att önskan att i konkurrenssyfte förbilliga en produkt frestar till avkall på kvaliteten därefter, att risker uppkommer vid användandet. Eftersom konsumenternas varukunskap är ojämn och många brister hos varor icke går att upptäcka med blotta ögat, har konsumentvaruforskning och konsumentupplysning blivit ett viktigt stöd för konsumenterna i strävan att utmönstra mindervärdiga varor ur marknaden.

Från statens sida bedrivs konsumentupplysning genom statens konsumentråd och statens institut för konsumentfrågor. Med bidrag av statsmedel arbetar även Varudeklarationsnämnden. I sammanhanget kan jag nämna ett litet exempel på arbetsmetoder för att komma farliga varor på spåren. Under senare delen av förra året påbörjade konsumentinstitutet en specialundersökning av barnolycksfall, som inträffat inom hemmen. En kartläggning och analys av orsakerna till sådana olycksfall kan nämligen ge värdefull upplysning om de situationer, då gifter, redskap, hushållsmaskiner eller möbler förorsakat olyckshändelser. Resultatet av undersökningen torde bli tillgängligt redan i vår.

Konsumentupplysningen är dessutom nödvändig som komplement till de lagar och förordningar, varmed samhället på vissa varuområden, där skaderiskerna är särskilt stora, försöker skydda medborgarna mot sådana risker. Jag kan här som exempel nämna de föreskrifter rörande fordons beskaffenhet och utrustning, som finns i vägtrafikförordningen, de bestämmelser om livsmedels beskaffenhet och hantering, som livs-

Svar på interpellation ang. åtgärder för effektivisering av konsumentskyddet

medelsstadgan upptar, giftstadgan, hälsovårdsstadgan och diverse kontrollbestämmelser beträffande elektrisk materiel.

Interpellanten har också själv i motiveringen till sina frågor pekat på en i detta sammanhang utomordentligt viktig författning, nämligen arbetarskyddslagen. Vissa stadganden i denna lag är av generell giltighet och har således ett vidsträcktare tillämpningsområde än lagen i övrigt. Jag tänker därvid i första hand på lagens § 45, där det bl. a. heter: »Tillverkare eller försäljare av maskin, redskap eller annan teknisk anordning — — — skall tillse, att anordningen — — — är försedd med nödiga skyddsanordningar och även i övrigt erbjuder betryggande säkerhet mot ohälsa och olycksfall, — — —.» Med stöd av detta stadgande har arbetarskyddsstyrelsen vid skilda tillfällen haft möjlighet att göra tillverkare uppmärksamma på ur säkerhetssynpunkt otillfredsställande förhållanden samt har i samråd med tillverkaren åstadkommit rättelser. Av de varor, som på så vis varit föremål för ingripanden från styrelsens sida, kan nämnas hushållsmaskiner, köttkvarnar, konservöppnare, manglar, skiftnycklar och gräsklippare, allt varor som ju tillhör hemmens arbetsredskap.

Uppenbart är emellertid, att det finns varor, om vilka man kan vara tveksam, huruvida de utgör en »teknisk anordning» eller inte. Det mycket tragiska fall med en bäddsoffa, som kvävt en sovande människa till döds och som närmast föranlett interpellantens frågor, aktualiserar detta spörsmål. Jag känner mig förhindrad att söka tolka lagens innebörd på denna punkt, men jag anser det ingalunda självklart, att en bäddsoffa med en inbyggd och förmodligen patenterad uppfällningsmekanism faller utanför lagens tillämpningsområde.

Något ingripande i form av tillverkningsförbud eller dylikt från myndighets sida torde emellertid icke bli aktuellt i det berörda fallet. Jag har näm-

ligen underrättats om att möbelindustriförbundet i samråd med möbelhandlarförbundet beslutat, att den felaktigt konstruerade bäddsoffan icke längre får saluföras. Konsumentinstitutet har också inlett diskussioner med de båda förbunden och man hoppas i samarbete och med bistånd av expertis från bl. a. arbetarskyddsstyrelsen kunna uppställa vissa godtagbara säkerhetsnormer för möbelbranschen. Förbunden har även i övrigt vidtagit åtgärder, ägnade att förhindra ett upprepande av det skedda med hänsyn till att ett inte ringa antal bäddsoffor av den livsfarliga typen redan försållts.

Jag har nu i korthet antytt vilka möjligheter som står myndigheterna till buds när det gäller att motverka risker, som konsumenterna kan utsättas för genom olämpliga varor. Av min redogörelse torde framgå, att det finns ganska goda möjligheter att ingripa med utredning och förhandling — där lagföreskrifter inte är tillämpliga — i syfte att stoppa en olämplig tillverkning eller försäljning av skadliga produkter. På frågan, huruvida dessa utrednings- och förhandlingsmöjligheter är tillräckliga för att komma till rätta med felkonstruktioner, som medför risker för konsumentens liv och lem, kan svaret knappast bli allmängiltigt. Om fall uppstår, där de visar sig klart otillräckliga, kan lagstiftningsåtgärder komma att aktualiseras. Det bör dock betonas, att kvalitets- och säkerhetsbestämmelser, som avser helt varuslag, är ytterst svåra att utforma så, att de dels täcker alla ur säkerhetssynpunkt relevanta egenskaper hos ifrågavarande varuslag, dels inte hämmar det nödvändiga experimenterandet inom näringslivet för att frambringa nya och bättre modeller. För närvarande anser jag inte, att några nya lagstiftningsåtgärder är påkallade.

Härefter anförde:

Svar på interpellation ang. åtgärder för effektivisering av konsumentskyddet

Herr NIHLFORS (fp):

Herr talman! Jag vill tacka statsrådet fru Lindström för det utförliga svar hon lämnat på min interpellation. Den redogörelse, som ingår i detta svar, bör ha det goda med sig, att den klargör för mindre nogräknade producenter att det för närvarande finns stora möjligheter till ingripanden för att skydda köparna — konsumenterna när så befinnes påkallat.

Min interpellation har ju uppfattats såsom i första hand avseende ett visst dödsfall, förorsakat av en bäddsoffa. Såsom fru statsrådet nämnde tar jag emellertid i interpellationen även upp andra frågor, exempelvis barnolycksfallen i hemmen. Jag finner det mycket tillfredställande, att det helt nyligen har påbörjats en undersökning av statens konsumentinstitut när det gäller dessa olycksfall. Det kan säkerligen anföras många exempel på mycket svåra olycksfall, som drabbar framför allt småbarnen på grund av de risker som finns i ett modernt hem.

När man läser vad som i interpellationssvaret säges om denna sak, börjar man emellertid fundera över huruvida de resurser som konsumentinstitutet hittills har haft och som det kommer att erhålla för nästa budgetår verkligen i fortsättningen skall vara tillräckliga, därest institutet skall kunna fullgöra de arbetsuppgifter som tränger sig på genom allmänhetens allt större intresse för konsumentupplysning. Det finns i detta sammanhang anledning påpeka, huru som detta intresse avspeglar sig i dagspressen och dess behandling av konsumentupplysningsfrågor, vilken på många håll är föredömlig. När det gäller speciellt det tragiska fallet med bäddsoffan, som var en dödsfälla, har intresset varit så stort, att en tidning i Göteborg t. o. m. öppnat en central, där allmänheten kan anmäla sig för att erhålla sakkunnig granskning av de bäddsoffor, som användes i hemmen, i syfte att undvika ytterligare olycksfall.

Nu måste man omedelbart säga, att den panik, som på sina håll kanske har brutit ut på soffmarknaden, givetvis är relativt onödig, eftersom de flesta av dessa möbeltyper inte är på något sätt livsfarliga. Det är alltså tillfredsställande och glädjande, att möbelbranschens eget folk nu så intresserat och villigt gått i bräsch för att få fram en utredning av här förevarande spörsmål, syftande till att om möjligt få bort de faromoment, som denna speciella sofftyp har utgjort.

Man kan naturligtvis säga, att man aldrig kommer åt en viss form av varuförsäljning och distribution, nämligen postorderfirmornas, där kunden mer eller mindre får köpa varan i paketet. Det är naturligtvis beklagligt. Men den ansvarskänsla, som producenterna och försäljarna av varor av vad slag det vara må måste ha — särskilt genom det tryck som konkurrens och en ökad konsumentupplysning utövar — gör att vi kan räkna med att man tar sig till vara och noga överväger vilka åtgärder man skall vidta när det gäller spridandet av varor, som vederbörande kanske redan från början vid själva produktionen tagit litet för lätt på.

Denna speciella undersökning, som att döma av dagspressen intresserar mycket stora grupper av människor, tycks framskrida mycket snabbt. Jag vet inte om statsrådet har möjligheter att här lämna ytterligare upplysningar om vad som hänt i denna fråga de senaste dagarna och som det kan vara av intresse för en vidare allmänhet att få reda på redan nu.

När statsrådet fru Lindström kom in på arbetarskyddslagstiftningen och dess möjligheter att ingripa, hänvisade hon till att jag tagit upp den saken i min interpellation. Jag hade där påpekat, att arbetarskyddslagstiftningen i första hand är till för att skydda de anställda i företagen mot de risker, som de utsätter sig för under sitt arbete med produktionen av varor, men att även själva an-

Svar på interpellation ang. åtgärder för effektivisering av konsumentskyddet

vändandet av varorna kan vara mycket riskfyllt för samma människor i egenkap av konsumenter. I interpellationssvaret har nämnts, att 45 § i arbetarskyddslagen ger arbetarskyddsstyrelsen vissa möjligheter att ingripa. Samtidigt säger fru statsrådet, att det kan vara svårt att avgöra vad som menas med lagens uttryck »teknisk anordning». Om det emellertid kan uppstå tveksamhet huruvida denna paragraf kan tillämpas i visst fall, bör regeringen inte dra sig för att lägga fram förslag om ändrad ordalydelse av paragrafen.

Herr talman! Med dessa ord vill jag än en gång tacka för svaret.

Statsrådet fru **LINDSTRÖM:**

Herr talman! Herr Nihlfors och jag har samma intressen av att konsumenterna skyddas mot klart olämpliga och farliga bruksvaror. För statens konsumentråd, där herr Nihlfors för övrigt är en aktiv och värderad ledamot, är konsumentupplysning om goda och dåliga varor en primär uppgift. Men konsumentupplysning förutsätter att det finns en forskning vars resultat man sprider. Om man alltid skulle försöka förebygga att felkonstruerade varor kommer ut på marknaden, måste samhället förfoga över provningsanstalter och forskningsinstitut med en kapacitet, som fullt ut mäter sig med de resurser näringslivet självt har för konstruktionsarbete, provtagningar och experiment. Att det är otänkbart att vi skulle kunna komma upp till sådana resurser i samhällets hand förstår man, när man vet att nutida branscher kan omfatta mellan 10 000 och 30 000 varor och att många märkesvaror utkommer med ny modell varje år. Det skulle fordra så väldiga anslag till konsumentvaruforskning och till konsumentinstitutet, vars resurser herr Nihlfors fruktade skulle bli otillräckliga, att skattebetalarna säkerligen skulle bli betänksamma. Å andra sidan finns det ett minimum, vad resurser beträffar, som det vore oförsvarligt att

gå under. Vi försöker så gott vi kan att finna en medelväg och närma oss den i den takt, som den statsfinansiella situationen medger. De nuvarande resurserna ger redan goda möjligheter att ingripa mot företeelser å la dödssoffan i Göteborg.

Herr Nihlfors frågade om jag hade närmare uppgifter att lämna honom om det fallet. Jag vill gärna säga, att det vid detta laget är utrett, att cirka 1 500 exemplar av soffan har tillverkats. Modellen har dessutom plagierats av andra firmor i branschen. Den saknar en viss säkerhetsanordning, som hindrar locket att slå igen över den sovande. Firman har i efterhand tillverkat en säkerhetsanordning som skall kunna monteras på de aktuella sofforna, och firman tänker distribuera den säkerhetsanordningen till sina återförsäljare för att dessa skall dela ut den till dem som tidigare köpt soffan. Hur pass betryggande den säkerhetsanordningen är utreds för närvarande av statens konsumentinstitut. Om jag är riktigt underbyggd, har man där ansett att det första utförandet tarvade viss förbättring, så det kommer att dröja ännu någon tid innan en fullt tillförlitlig säkerhetsanordning distribueras till möbelhandlarna.

En tillsats som sätts på efteråt är ju ett surrogat för en från början riktigt konstruerad möbel. Men den kan ju rädda en situation som den innevarande, om man lyckas spåra upp alla som har köpt soffan.

Inom parentes kan jag också säga, att tillverkaren själv har stoppat tillverkningen av den aktuella soffan.

För att göra allmänheten uppmärksam på de risker, som innehavet av denna soffa innebär, kommer statens konsumentinstitut och Svenska slöjdföreningen i dagarna, kanske redan i morgon, att tillstålla pressen en cirkulärskrivelse med anhållan om publicering. Däri skall man uppmana soffägarna att inte använda soffan som

Interpellation ang. skattebefrielse beträffande socker som användes för biodlingen

bäddmöbel förrän de har tagit kontakt med den möbelhandlare som sålt den och av honom fått en apterbar säkerhetsanordning. Samtidigt utskickar möbelindustrien och möbelhandlarförbundet gemensamt en skrivelse till alla möbelhandlare med motsvarande föreskrifter.

Branschen har här, det vill jag särskilt understryka, reagerat snabbt och sunt inför den tragiska olycka som en felkonstruerad möbel har förorsakat. Det måste, som också herr Nihlfors antydde, ligga i alla deras intresse som tillverkar och säljer goda bäddmöbler, ja, goda varor över huvud taget, att inte allmänhetens misstänksamhet och avoghet skall drabba vederbörande bransch på grund av någon enstaka skandalprodukt.

Herr NIHLFORS (fp):

Herr talman! För att förebygga ett missförstånd att jag strävar efter att konsumentinstitutets kapacitet skall bli så överväldigande stor, som statsrådet Lindström här antydde, vill jag betona att jag inte begär något som bara vore möjligt i en drömvärld. Jag menar blott att statsrådet och jag nog har ett gemensamt intresse av att vid nedprutningsförsök bekämpa finansministern mer eller mindre offentligt — i ena fallet mindre. Därför har jag här passat på att betona, att det ökade intresset från allmänhetens sida för institutets undersökningar kommer att driva fram, att institutet — åtminstone en gång om året — begär mera medel för att kunna utöka sin verksamhet. Därefter börjar den stora kampen hos de ansvariga instanserna för att skaffa dessa medel.

Till sist vill jag för att rätta ett missförstånd som kanske har uppkommit upplysa om att en av kammarens ledamöter, som faktiskt är stor expert på soffor, har meddelat, att den i debatten omnämnda möbelen inte är en soffa utan en dyschatell med ett slags lock, som kan lyftas, och att den inte är

att betrakta som en soffa med sidostöd, vilka ger möjlighet att anbringa säkerhetsanordningar på helt annat sätt än denna konstruktion. De som har sin sovplats i bäddsoffor kan alltså nu känna sig litet lugnare.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 3

Föredrogs och remitterades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts å bordet vilande proposition nr 54, med förslag till lag om ändring i sinnessjuklagen den 19 september 1929 (nr 321).

§ 4

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet den på kammarens bord ligande motionen nr 464.

§ 5

Föredrogs, men bordlades åter statsutskottets utlåtanden nr 27—30 samt bevillningsutskottets betänkanden nr 1, 2, 4 och 5.

§ 6

Föredrogs den av herr *Andersson* i Storfors vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet angående pensionärernas billighetsresor på järnväg.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 7

Interpellation ang. skattebefrielse beträffande socker som användes för biodlingen

Herr GUSTAFSON i Göteborg (fp) erhöll på begäran ordet och yttrade:

Herr talman! Biodlingens omfattning har undan för undan minskats i vårt land. Antalet bisamhällen har under den senaste 10-årsperioden nedgått till

Interpellation ang. åtgärder för ett förbättrat barna- och ungdomsskydd, m. m.

hälften och tendensen fortsätter. Anledningen är den synnerligen oförmånliga kostnadsutvecklingen. Omkostnaderna för binas skötsel har under den senaste 20-årsperioden stigit med inemot 200 procent under det att honungspriset endast kunnat höjas med ca 60 å 70 procent.

Vid ett första påseende kan biodlingen synas ha en ganska begränsad betydelse. Den samlade årliga produktionen av honung torde endast belöpa sig till ca 10 miljoner kronor.

Värdet av biodlingen kan emellertid inte rättvist bedömas på detta sätt. Trädgårdsnäring och jordbruk är nämligen i hög grad beroende av tambina för pollinering. Sedan humlornas antal kraftigt nedgått på grund av olika kulturåtgärder utföres pollineringsarbetet inom stora odlingsområden huvudsakligen av tambin. Binas indirekta betydelse på detta område har uppskattats till ett värde av ca 175 miljoner kronor per år.

Det råder redan nu stor brist på pollinerande bisamhällen i vissa fröodlardistrikt, vilket medför en otillfredsställande avkastning. En ytterligare minskning skulle äventyra fröodlingen inom vissa områden.

Det minsta som biodlarna i detta läge kan begära är att statsmakterna inte genom sina åtgärder ytterligare försvårar betingelserna för deras näring. Så har emellertid skett genom den sockerskatt av 20 öre per kg som riksdagen förra året beslutade om. För varje bisamhälle åtgår nämligen 10 å 15 kg socker för beredning av vinter- och drivfoder.

Sockerskatten var avsedd som en konsumtionsskatt och i sitt av riksdagen godkända betänkande uttalade bevillningsutskottet bl. a.:

»Härvid har utskottet uppmärksammat att Kungl. Maj:t har möjlighet att, därest så skulle visa sig påkallat, medge viss produktion lättnader i beskattningen.»

En av motiveringarna till att denna mening infördes i betänkandet var, att man inom utskottet ansåg att sockerskattens inverkan på biodlingen borde övervägas.

Kungl. Maj:t har beträffande en tidigare framställning i detta ärende förklarat, att den icke föranleder någon Kungl. Maj:ts åtgärd. Emellertid har en gemensam framställning till jordbruksministern gjorts av Sveriges fröodlareförbund och Sveriges biodlares riksförbund. I denna har bl. a. påpekats, att i länder där socker skattebelagts, t. ex. Tyskland, Österrike, Holland och Norge, har skattebefrielse beviljats för det socker som användes inom biodlingen.

Med stöd av det ovan anförda hemställer jag om andra kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet få framställa följande fråga:

Är herr statsrådet med hänsyn till biodlingens stora betydelse och de svårigheter som den kämpar med beredd att i likhet med vad som skett i andra jämförliga länder vidtaga åtgärder för att befria biodlingen från skattebelastningen för det socker som användes inom näringen?

Denna anhållan bordlades.

§ 8

Interpellation ang. åtgärder för ett förbättrat barna- och ungdomsskydd, m. m.

Herr talmannen lämnade på begäran ordet till

Herr GANSMOE (h), som anförde:

Herr talman! Ett av de verkligt stora problem som svenskt samhälle nu upplever är föräldrarnas svårigheter att i praktiken genomföra de goda föresatser de flesta otvivelaktigt har när det gäller uppfostran. Den som själv varje dag prövar på fostrans svåra konst känner säkert till, att detta bl. a. beror på att

Interpellation ang. åtgärder för ett förbättrat barna- och ungdomsskydd, m. m.

barnen själva har ett obönhörligt och ofta ensidigt krav på likformighet.

Om föräldrarna bestämmer att en son eller dotter skall hålla sig inomhus efter en viss tidpunkt på kvällen möter de omedelbart argumentet, att den och den av kamraterna får vara ute så och så mycket längre. Det kan förefalla löjligt att säga att det förhåller sig så, men det är dess värre ett ganska allvarligt faktum i en tid då föräldrarnas möjligheter att upprätthålla sin auktoritet är starkt begränsade. Otvivelsaktigt är det under kvällarnas alltför fria och alltför sena samvaro utanför hemmen som grunden läggs till åtskilliga företeelser, ur vilka åtminstone i större tätorter ungdomsbrottsligheten spirar. Till synes präktiga ungdomar kan vara på glid utan att föräldrarna vet någonting härom.

I landets städer är det tyvärr ganska vanligt, att man träffar barn under 15 år ute efter klockan 22. Dessa behöver då inte vara på väg hem efter något av föräldrarna godkänt besök på bio, någon kurs eller något kalas utan är oftast helt enkelt ute och driver. Detta innebär stor fara för att de kommer in i kriminella sammanhang.

Allt oftare påträffas s. k. källarbordeller, där barn och ungdomar har sexuell lekstuga till långt in på nätterna. I min speciella verksamhet har jag flera gånger kommit på dylika ställen, där rekvisitan består av i källarutrymmet placerade reservsängar, sängkläder, stearinljus, vin, narkotikapreparat samt ett försvarligt bibliotek av pornografilitteratur. Dessa nattliga seanser börjar med gemensam och enskild läsning om sexuella äventyr, fortsätter med vin och »tabletter», och det är inte svårt att tänka sig vad som ytterligare händer. De befintliga automaterna för preventivmedel gör det också mycket lättare för barn och ungdom att fullfölja de syften som här nämnts. Ofta får också barn och ungdomar i dessa källarlokaler för första gången taga be-

fattning med stöldgods som förvaras i dessa källare. Då de av äldre kamrater får veta att det är fråga om stöldgods tror de sig redan vara meddelaktiga i förvaringen av det stulna, och detta blir sedan lätt en »tumskruv», som vid lämpligt tillfälle används av mera vana ungdomsförbrytare. Vid dessa sammankomster läggs stundom grunden till en mentalitet, som kan leda till att vederbörande kommer in på brottets bana.

När föräldrarna underrättas om förekomsten av dessa källarnästen möts man i allmänhet av tacksamhet för att man söker rädda deras barn och ungdomar från ett begynnande skeende, vilket för framtiden kan medföra ett totalt nedbrytande av de ungas motståndskraft och karaktär. Tyvärr händer det dock alltför ofta, att föräldrarna anser att man lagt sig i något som man inte har med att göra.

Om polisen hade större befogenheter att ingripa än vad den för närvarande har tror jag att man lättare skulle kunna komma till rätta med dessa problem. Radiopolisbilbesättningarna skulle många gånger gärna vilja hjälpa till med att få hem för sent utevarande barn och ungdomar, men då inga bestämda normer för barns och ungdomars utevaro finns och alltför många föräldrar icke har förstått sin uppgift som fostrare och handledare, möts polisens tillsägelser ofta av nonchalans och elakhet. Det är därför synnerligen svårt för ordningsmakten att effektivt utföra denna verkligt brottsförebyggande verksamhet, som naturligt nog tillhör polisens arbetsuppgifter. De berömvärda insatser, som trots odrägliga arbetsförhållanden görs från polisens sida, skulle kunna bli ännu bättre och effektivare, om polisen gäves en mer verklighetsbetonad befogenhet till ett för samhället gagneligt ingripande.

På vissa håll i utlandet har man med framgång provat en ny giv för att komma till rätta med ungdomsbrottsligheten. I t. ex. Hamburg gäller en sär-

Interpellation ang. olycksfallsriskerna i samband med skolskjutsverksamheten

skild lag, enligt vilken ungdomar under 18 år inte får uppehålla sig i nattlokaler, husportar, nöjeskvarter, på nöjesplatser, mörka gator, järnvägsstationer etc. För barn under 16 år är bestämmelserna ännu mer restriktiva. Det är i första hand föräldrarna, som har skyldighet att se till de unga, men om de anträffas på gator och i lokaler i strid mot bestämmelserna kan polisen ingripa och föra ungdomarna till närmaste polisstation. Dit kallas sedan föräldrarna och får då tillsägelser att se till sina barn. Om rättelse ej sker underrättas ungdomsvårdsmyndigheterna, som behandlar fallet tillsammans med föräldrarna. Dessa senare kan också dömas till böter, om deras barn upprepade gånger påträffas under lagstridiga förhållanden.

Enligt min mening finns det anledning att också i vårt land pröva, om man inte kan komma till rätta med den ökade ungdomsbrottsligheten genom att införa bestämmelser, som gör det möjligt för polisen att i större omfattning än vad nu är fallet ingripa mot barn och ungdom under 15 år, som vistas utanför hemmet på gator och i lokaler, vilka ej kan anses lämpliga för dem.

Allehanda åtgärder måste prövas för att förhindra att ungdomen kommer in på brottets bana. Utan förebyggande åtgärder uppstår just de problem, som man för närvarande har att brottas med, nämligen svårigheterna att bereda plats för de unga lagöverträdarna på våra ungdomsvårdsskolor. I debatten i riksdagen i höstas om ungdomsbrottsligheten var ju meningarna delade om platstillgången vid våra ungdomsvårdsskolor. Det har emellertid visat sig, att ungdomar även sedan dess begärts häktade på grund av att de ej kunnat beredas plats på ungdomsvårdsskola. Kritik har också framförts mot den nuvarande överbeläggningen på dessa skolor. Det är därför synnerligen angeläget att man får ett klarläggande av när

platsbristen kan beräknas vara avhjälpd och en tillfredsställande platsreserv finns att disponera. Under den tid som förflutit sedan debatten i höstas torde väl läget på detta område något ha klarnat.

Jag är medveten om att det pågår utredningar inom här berörda områden men anser ändock, att någonting måste göras i form av provisoriskt förebyggande åtgärder redan innan resultaten av dessa redovisas.

Under återopandande av det anförda får jag hemställa om kammarens tillstånd att till hans excellens statsministern få ställa följande frågor:

1. Är regeringen beredd att framlägga sådana förslag om förbättrat barn- och ungdomsskydd, att polisen får ökade befogenheter att ingripa mot barn och ungdom under viss ålder, som utan godtagbart skäl vistas utanför hemmet efter viss tidpunkt på kvällen?

2. Vill Ers excellens lämna kammaren en redogörelse rörande den aktuella situationen i fråga om tillgången på ungdomsvårdsskoleplatser?

3. Vilka åtgärder är regeringen — därest det visar sig att en tillfredsställande reserv av ungdomsvårdsskoleplatser icke finnes — beredd att vidtaga för att åstadkomma en förbättring härutinnan?

Denna anhållan bordlades.

§ 9

Interpellation ang. olycksfallsriskerna i samband med skolskjutsverksamheten

Ordet lämnades på begäran till

Herr CARLSSON i Huskvarna (fp), som yttrade:

Herr talman! Genom den övergång från de tidigare lokalskolorna till för större områden gemensamma skolor som ägt rum har skolskjutsverksamheten fått en starkt ökad omfattning.

F. n. utnyttjas dessa skolskjutsar varje dag av närmare 200 000 barn.

Interpellation ang. olycksfallsriskerna i samband med skolskjutsverksamheten

Det är naturligt, att dagliga transporter av ett så stort antal barn innebär betydande olycksfallsrisker. Hittills har dock trafiken kunnat genomföras med en relativt låg olycksfallsfrekvens. Men under de senaste åren har dock i genomsnitt två till tre barn årligen förolyckats under resor med skolbussar och bilar.

Att så relativt få svåra olyckor inträffat under dessa mycket ömtåliga resor får till största delen tillskrivas det fördömliga sätt, på vilket transporterna sköts av de anlitade åkeriföretagen.

Tyvärr existerar det nämligen inte några särskilda säkerhetsföreskrifter ägnade att undanröja de stora olycksfallsrisker, som alltid är förenade med barn i trafik.

Frågan om att genom särskilda bestämmelser i vägtrafikförordningen och på annat sätt skydda dessa transporter har ofta varit på tal, men några mer vittsyftande åtgärder har inte kommit till stånd. Anledningen tycks framför allt ha varit, att man inte funnit olycksfallsfrekvensen vara så stor, att det kunnat anses motiverat med några särskilda säkerhetsbestämmelser.

Detta resonemang är emellertid enligt min mening felaktigt. I och för sig borde det tidigare redovisade antalet dödsoffer bland skolbarn vara skäl nog för extraordinära åtgärder. Men även om inte ett enda dödsoffer hade krävts borde de stora risker, som var och en inser måste finnas i samband med dessa resor, utgöra tillräckliga skäl för åtgärder i trafiksäkerhetsbefrämjande riktning.

Särskilt stora är olycksfallsriskerna när barnen skall stiga på eller av skolskjutsen. Ofta skall dessa på- och avstigningar äga rum på starkt trafikerade vägar och gator. Även om man både från skolan och hemmens sida säkert upphörligt tillhåller barnen att se sig noga för, så att de inte kommer i vägen för den trafik som passerar den stillastående skolbilen eller bussen, måste

man räkna med att barnen lätt glömmar dessa förmaningar och obetänksamt rusar ut i vägbanan, där de löper stor risk att förolyckas. En effektiv åtgärd vore därför att genom särskilda markeringar på de fordon som transporterar skolbarnen eller genom speciell utmärkning av den plats utanför skolan där skolbussarna stannar göra andra trafikanter uppmärksammade på risken för utspringande barn. Vid särskilt utsatta platser borde man även kunna överväga införandet av generell stopplikt för övriga fordon. Detta system tillämpas bl. a. i USA, där liksom hos oss skolskjutsverksamheten har mycket stor omfattning.

Men även i de fall där skolskjutsarna kör in på skolgården för att släppa av barnen är olycksfallsrisken mycket stor eller kanske ännu större. I många fall kör en hel rad skolbussar upp på skolgården samtidigt och även om chaufförerna iaktar de allra största försiktighet när de framför sina fordon på skolområdet är riskerna för att barn i obetänksam iver kommer i vägen för t. ex. en backande buss eller bil mycket stora. Det borde därför vara en angelägen åtgärd att antingen anordna särskilda uppkörningsvägar vid skolan för skolskjutsarna eller också genom lämpliga avstängningsanordningar hindra barnen från att uppehålla sig i fordonsens närhet.

Även en rad andra här icke berörda åtgärder bör utan särskilt stora kostnader eller några mer allvarliga ingripanden i den övriga trafikens rörelsefrihet kunna vidtagas.

Med hänvisning till det anförda anholder jag om kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet få ställa följande fråga:

Är herr statsrådet beredd att införa kammaren redogöra för vilka åtgärder man från regeringens sida ämnar vidtaga i syfte att eliminera de stora olycksfallsrisker, som är förenade med

Interpellation ang. olycksfallsriskerna i samband med skolskjutsverksamheten

den mycket omfattande skolskjutsverksamhet som numera förekommer?

Denna anhållan bordlades.

§ 10

Anmäldes och godkändes följande förslag till riksdagens skrivelser till Konungen, nämligen

från första lagutskottet:

nr 62, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 16 februari 1934 (nr 19) om fullgörande i vissa fall av betalningsskyldighet i förhållande till utlandet m. m.; samt

från tredje lagutskottet:

nr 63, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 11 § 1 och 2 mom. förordningen den 22 juni 1934 (nr 320) angående grunder för förvaltningen av viss kronoegendom.

§ 11

Tillkännagavs, att följande Kungl. Maj:ts propositioner överlämnats till kammaren:

nr 49, angående Sveriges medlemskap i Mellanstatliga rådgivande sjöfartsorganisationen (IMCO),

nr 50, angående införlivande med statens järnvägar av Stockholm-Roslagens järnvägar,

nr 51, med förslag till lag om krigsansvarighet för liv- och invaliditetsförsäkring, och

nr 52, med förslag till lag med vissa bestämmelser om inländsk försäkringsrörelse vid krig m. m.

Dessa propositioner bordlades.

§ 12

Anmäldes följande till herr talmannen under sammanträdet avlämnade motioner, nämligen

i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 31, med förslag till lag om ändrad lydelse av 4 kap. 14 § vattenlagen motionerna:

nr 465, av herr *Larsson* i Norderön m. fl., och

nr 466, av herrar *Larsson* i Hedenäset och *Lundmark*;

i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 35, angående åtgärder för kvalitetsförbättring av matpotatis motionerna:

nr 467, av herr *Stiernstedt*,

nr 468, av herrar *Brandt* i Sätila och *Grebäck*, samt

nr 469, av herrar *Grebäck* och *Elmwall*;

i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 38, med förslag till allmän tjänstepliktslag m. m. motionen nr 470, av herr *Senander* m. fl.;

i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 41, angående anslag för budgetåret 1959/60 till bidrag till studiecirkelverksamhet och till ungdomens fritidsverksamhet motionerna:

nr 471, av herr *Spångberg*,

nr 472, av herr *Hagberg* m. fl.,

nr 473, av herrar *Stenberg* och *Al-lard*, samt

nr 474, av herr *Lassinantti* m. fl.;

och

i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 45, angående statens stöd åt hästaveln motionen nr 475, av herr *Ståhl* m. fl.

Dessa motioner bordlades.

§ 13

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes här-
efter kl. 16.32.

In fidem

Sune K. Johansson

Onsdagen den 18 februari

Kl. 14.00

§ 1

Svar på fråga ang. åtgärder för upprätthållande av den fulla sysselsättningen inom den mellansvenska gruvhanteringen

Herr talmannen lämnade på begäran ordet till

Chefen för handelsdepartementet, herr statsrådet LANGE, som yttrade:

Herr talman! Herr Hagnell har frågat vilka möjligheter som föreligger att genom statligt understöd hjälpa det fria näringslivet att bedriva lagerproduktion och gråbergsbrytning inom den mellansvenska gruvhanteringen, så att den fulla sysselsättningen där kan upprätthållas på sätt som sker inom det statligt ägda LKAB.

Till svar kan framhållas, att varje företag inom den mellansvenska gruvhanteringen i princip har samma möjlighet som LKAB att inom ramen för sina resurser upprätthålla sysselsättningen genom lagerproduktion och gråbergsbrytning. Denna möjlighet utnyttjas också bl. a. av det helstatliga Aktiebolaget Statsgruvor. Hur därmed förhåller sig inom den privatägda sektorn undandrar sig mitt bedömande. Någon form för direkt statligt understöd till företagen för nämnda ändamål har inte hittills ansetts böra prövas. De aktuella sysselsättningsvärvigheterna inom den mellansvenska gruvindustrin torde närmast böra mötas med de arbetsmarknadspolitiska medel, som f. n. står till vederbörande myndigheters förfogande. Enligt uppgift av arbetsmarknadsstyrelsen kan en del av den arbetskraft, som beröres av driftsinskränkningarna, få sysselsättning med förbe-

redelsearbeten — vari torde ingå gråbergsbrytning — och tillredningsarbeten i gruvorna, som företagen anordnar. Styrelsen kommer att medge, att medel som inom företagen avsatts till investeringsfonder för konjunkturutjämning, får tas i anspråk för ändamålet. Fortbildningskurser kommer att anordnas för en del av arbetskraften. Vidare igångsättes statliga och kommunala beredskapsarbeten. I viss mindre utsträckning torde permitterade arbetare få omplaceras. Bl. a. finns vissa placeringsmöjligheter vid andra bergslagsgruvor. Om ytterligare åtgärder befinnes nödvändiga torde förslag här om få prövas i första hand av arbetsmarknadsmyndigheterna.

Vidare anförde:

Herr HAGNELL (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka för det snabba svar, som handelsministern här har lämnat.

Det är uppenbart att en hel del av den arbetslöshet som uppstår inom näringslivet, när konjunkturerna går ned, måste mötas med arbetsmarknadspolitiska medel. Den saken lämnar jag här helt åt sidan.

Kvar står då frågan vilka möjligheter som finns att upprätthålla den fulla sysselsättningen inom näringslivet direkt på de berörda arbetsplatserna. I här ifrågasvarande fall har det sagts att det är aktuellt med avskedanden eller permitteringar i cirka tre månader av cirka 350 man. Detta skulle innebära omplaceringar, som blir relativt kostnadskrävande. Det tar nämligen tid, innan de anställda lär känna förhållandena på en ny arbetsplats. Att förflytta

Svar på fråga ang. åtgärder för upprätthållande av den fulla sysselsättningen inom den mellansvenska gruvhanteringen

arbetare innebär också stora ekonomiska förluster, vartill kommer de mänskliga lidanden som i det sammanhanget kan uppkomma.

Man skulle här önska att få något arrangemang, som liknar det som tillämpas vid LKAB och enligt handelsministern också vid AB Statsgruvor. Där fortsätter man med lagerproduktion och gråbergsbrytning betydligt längre än vid här ifrågavarande företag. Även om man vid detta företag kör något med lagerproduktion, räknar man tydligen ändå med att stoppa helt efter tre månader, om man inte får några nya leveranser i allra sista stund.

Det är ett intressant område vi här rör oss inom. Som handelsministern säger har man från statens sida inte några direkta möjligheter att stödja företaget, så att man där kan upprätthålla den fulla sysselsättningen med en ökad lagerproduktion. Enskilda gruvor har dock möjligheter att på samma sätt som LKAB och AB Statsgruvor inom ramen för sina resurser upprätthålla den fulla sysselsättningen genom lagerproduktion och gråbergsbrytning, sade handelsministern. Det företag vi här diskuterar har behandlats i riksdagen förra året. Då gällde det en anläggning vid ett cellulosaföretag i Jämtland, och nu gäller det gruvorna. I båda fallen har det varit fråga om Kinnevikskoncernen, och denna koncern borde uppfylla de krav handelsministern här angivit, när han sagt att företag inom ramen för sina resurser kan upprätthålla sysselsättningen genom lagerproduktion och gråbergsbrytning.

I tidningen Affärsvärlden för den 22 januari i år har man uppskattat den dolda reserven i Kinnevikskoncernens aktieportfölj till 38 miljoner kronor, och även på börsen är nämnda koncern mycket högt noterad i förhållande till den aktuella avkastningen. Koncernen är med andra ord allmänt uppfattad som ett väl konsoliderat företag. Men

inte desto mindre har företaget nu förvarnat att man kommer att skicka ut folk i arbetslöshet under tre månader — en besparing lönemässigt på någon miljon kronor. Kunde inte dessa pengar i stället läggas ned i produktionen? Då hölle man ju folket i arbete med lagerproduktion. Det är en svår sak att göra så, när det gäller lättförstörbara konsumtionsvaror, men man tycker att produkterna i gruvindustrin mycket bra borde tåla lagring.

Man kan givetvis förstå att en sådan lagring drar med sig extra utgifter för omlastning o. d., men fråga är om man inte från statens sida skulle kunna påverka företaget på något sätt eller diskutera de ekonomiska villkoren för en lagring. Eventuellt kunde kanske staten bidra till kostnaderna för den extra omlastningen i samband med lagringen, mot det att staten finge inmutning i lagren. Om varorna sedan går att sälja till bättre priser längre fram, så kan staten få tillbaka det lån företaget fått för att lagra malmen. Och om priserna i stället skulle falla, så är det kanske lika bra för staten att folket har hållits i arbete med gråbergsbrytning och tillredningsarbeten under tre månader som att sätta arbetarna till ganska dyra beredskapsarbeten, vilka inte alla gånger är mera angelägna än att så länge som möjligt hålla det ordinarie näringslivet i gång.

Det som har inträffat inom Stållbergs gruvaktiebolag i Stållberg och Stripa — med andra ord inom Kinnevikskoncernen — visar att det kanske finns anledning för statsmakterna att betrakta dessa frågor inom bara som arbetsmarknadspolitiska frågor utan som ekonomiska frågor, som direkt gäller bestämmanderätten inom näringslivet och sysselsättningens bedrivande i förhållande till de ekonomiska resurser, som vårt näringsliv förfogar över.

Fråga är om inte statsmakterna i en eller annan form borde förbereda så-

Svar på fråga ang. gymnasiets allmänna linje

dana här frågor och ta upp dem till en diskussion med det enskilda näringslivet, om konjunkturerna ute i världen inte skulle gå upp så fort, som man kanske i mera optimistiska stunder räknar med.

Jag ber att få tacka för svaret.

Chefen för handelsdepartementet, herr statsrådet **LANGÉ**:

Herr talman! Jag har inte så mycket att tillägga. Jag vill bara understryka vad som vid andra tillfällen betonats, nämligen att den första försvarslinjen för sysselsättningen givetvis går inom företagen själva. För det ändamålet kan också det allmänna frigöra medel, som avsetts kunna disponeras i det konjunkturläge i vilket vi nu befinner oss. Bedömningen hur de medlen senare skall användas, vilka ändamål de skall tjäna, måste dock alltså, vad man än gör på detta område, i första hand åvila företagen.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 2**Svar på fråga ang. gymnasiets allmänna linje**

Ordet lämnades på begäran till

Chefen för ecklesiastikdepartementet, herr statsrådet **EDENMAN**, som yttrade:

Herr talman! Herr Braconier har frågat, om jag är beredd att redogöra för erfarenheterna av gymnasiets allmänna linje och om jag har för avsikt att framlägga reformförslag rörande denna linje.

Som bekant infördes den allmänna linjen genom den omorganisation av gymnasiet, som beslöts år 1953. Endast två studentårgångar har hittills examinerats från den allmänna linjen, och erfarenheterna av denna linje, liksom av 1953 års gymnasieorganisation över huvud taget, är sålunda ännu mycket begränsade.

Rent kvantitativt har den allmänna

linjen vunnit en god ställning. Innevarande läsår går av eleverna i gymnasiets två högsta ringar 29,6 procent på den allmänna linjen (inräknat de sociala och nyspråkliga grenarna av de övriga linjerna), medan 29,3 procent går på latinlinjen och 41,1 procent på reallinjen. Av dem som går på den allmänna linjen tillhör 55 procent den sociala grenen och 45 procent den språkliga grenen.

Helt naturligt har till en början en viss osäkerhet kommit till synes såväl i själva det pedagogiska arbetet med denna linje som beträffande bedömningen av linjens möjligheter och examensvärde i olika sammanhang. Från en del håll har också gjorts kritiska uttalanden om linjens konstruktion och undervisningsresultat. Jag vet, att skolöverstyrelsen har sin uppmärksamhet riktad på dessa spörsmål och att överstyrelsen, när tillräckliga erfarenheter föreligger, självfallet kommer att föreslå sådana modifikationer, som kan finnas nödvändiga eller lämpliga för att förbättra den allmänna linjens funktionsduglighet.

Frågan om en gymnasiereform i egentlig mening är inte aktuell för dagen utan bör upptas till övervägande först när skolberedningens arbete fortskridit något längre.

Härpå anförde

Herr **BRACONIER** (h):

Herr talman! Jag ber att till statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet få framföra mitt tack för svaret.

Orsaken till att jag ställde denna fråga var, att det på många håll anses att det utbildas för många humanister i vårt land. Med hänsyn till de prognoser som gjorts beträffande nödvändigheten att få fram flera naturvetenskapare är det givet, att om den föreställningen sprider sig — och den har framförts från framstående pedagoger — att den

Svar på fråga ang. gymnasiets allmänna linje

allmänna linjen är mycket lättare än de andra linjerna, kommer det att bli starkt ökad tillströmning till den allmänna linjen. Om en sådan tillströmning skall anses bra eller inte beror givetvis på hur dessa prognoser bedöms. Anser man att det föreligger brist på naturvetenskapsmän, får man dock inte göra den allmänna linjen lättare än de andra linjerna. Det måste vara en viktig princip att de som tar studentexamen skall ha ungefär likvärdiga kunskaper.

Under den senaste tiden har kunnat märkas en strävan att göra den allmänna linjens sociala gren mera naturvetenskapligt betonad. Man skulle t. ex. förstärka utbildningen i fysik. För min del tycker jag det är värdefullt att det finns en historisk och statsvetenskaplig linje. Jag skulle dock vilja ställa den frågan om inte fordringarna i just dessa ämnen är för små och om man inte genom att öka fordringarna här skulle höja den allmänna linjens konkurrenskraft?

Det har sagts mig — och jag tror att utredningen också visar det — att för dem som skall gå över till tekniska högskolan eller som skall bli läkare — för det senare fordras minst 19 poäng och för inträde vid tekniska högskolan är poängkravet kolossalt högt — kan det vara lättare att gå den allmänna linjen och sedan komplettera med de naturvetenskapliga ämnena än att gå reallinjen.

Ecklesiastikministerns svar tyder inte på att det skulle vara en så stor tillströmning till den allmänna linjen, eftersom procenten är ganska betydande för reallinjen. Jag tror dock, herr talman, att det vore olyckligt, om vi i så hög grad skulle lägga utbildningen på det naturvetenskapliga området, att det inte ansåges föreligga något behov av den allmänna linjen, utan den toges bort. Jag har den uppfattningen att vi nog i stället bör skärpa fordringarna i de humanistiska ämnena.

Man kan också mot den allmänna linjens språkliga gren rikta den kritiken, att de studenter som kommer från denna inte utan vidare kan studera språk vid universitet. Därtill behövs ofta latin. Då måste dessa studenter komplettera sina kunskaper i latin. Jag vill därför till herr statsrådet ställa den frågan, om det inte vore lämpligt att man på den allmänna linjen hade latinets som tillvalsämne, så att de, som visste att de skulle fortsätta sina språkstudier vid universitet, finge möjligheter att redan under gymnasietiden studera latin. Jag vet mycket väl, herr talman, att det råder delade meningar om latinets värde för språkstudier, men så som språkundervisningen bedrivs vid universiteten, är det ju nödvändigt för de studerande att kunna latin.

Jag tror, herr talman, att det vore angeläget att riksdagen, när det går att få närmare prognoser om tillströmningen till de olika studieriktningarna, med ledning därav kunde bedöma, var underskott och överskott föreligger. Det kan inte vara rimligt att utbilda en rad humanister som inte får möjligheter att placera sina kunskaper i förvärvslivet. Det är ju en felinvestering. Därför får man försöka, herr talman, att skärpa fordringarna på den allmänna linjen.

Härmed var överläggningen slutad.

§ 3

Föredrogos var för sig följande Kungl. Maj:ts å bordet vilande propositioner. Därvid hänvisades

till utrikesutskottet propositionen nr 49, angående Sveriges medlemskap i Mellanstatliga rådgivande sjöfartsorganisationen (IMCO);

till statsutskottet propositionen nr 50, angående införlivande med statens järnvägar av Stockholm-Roslagens järnvägar; samt

till behandling av lagutskott propositionerna:

nr 51, med förslag till lag om krigsan-

Ändring i kommunalskattelagen

svarighet för liv- och invaliditetsförsäkring, och

nr 52, med förslag till lag med vissa bestämmelser om inländsk försäkringsrörelse vid krig m. m.

§ 6

Föredrogs var efter annan följande på bordet liggande motioner; och remitterades därvid

till behandling av lagutskott motionerna nr 465 och 466;

till jordbruksutskottet motionerna nr 467—469;

till behandling av lagutskott motionen nr 470;

till statsutskottet motionerna nr 471—474; samt

till jordbruksutskottet motionen nr 475.

§ 5

Föredrogs den av herr *Gustafson* i Göteborg vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet angående skattebefrielse beträffande socker som användes för biodlingen.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 6

Föredrogs den av herr *Gansmoe* vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till hans excellens herr statsministern angående åtgärder för ett förbättrat barn- och ungdomsskydd, m. m.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 7

Föredrogs den av herr *Carlsson* i Huskvarna vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bord-

lagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet angående olycksfallsriskerna i samband med skolskjutsverksamheten.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 8

Föredrogs vart efter annat statsutskottets utlåtanden:

nr 27, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa, allmänna arvsfonden tillfallna fastigheter,

nr 28, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fråga om befrielse från viss betalningsskyldighet till kronan,

nr 29, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående frågor om befrielse från ersättningskyldighet till kronan m. m., och

nr 30, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ersättning till F. M. From m. fl.; samt

bevillningsutskottets betänkanden:

nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 53 § 1 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m., och

nr 2, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående skattebefrielse för bidrag från s. k. länsstiftelser m. m.

Kammaren biföll vad utskotten i dessa utlåtanden och betänkanden hemställt.

§ 9

Ändring i kommunalskattelagen

Föredrogs bevillningsutskottets betänkande nr 4, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370) jämte i ämnet väckt motion.

I en den 12 december 1958 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad

proposition, nr 9, hade Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogat förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370).

I propositionen föreslogs att inkomst av fastighet, som tillhörde allmännyttigt bostadsföretag, skulle beräknas enligt samma schablonmetod, som tillämpades beträffande fastighet, som ägdes av bostadsförening eller bostadsaktiebolag.

Enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle 24 § 3 mom. kommunalskattelagen lyda:

24 §.

3 m o m. Har fastighet — — — före taxeringsåret.

Vad i föregående stycke sägs skall äga motsvarande tillämpning i fråga om fastighet, vilken tillhört bolag, förening eller stiftelse, som bildats efter den 30 juni 1945 och av bostadsstyrelsen (statens byggnadslånebyrå) eller länsbostadsnämnd erkänts såsom allmännyttigt bostadsföretag.

Att inkomst — — — till 38 §.

(Se vidare anvisningarna.)

Till utskottet hade hänvisats den i anledning av propositionen väckta motionen I: 280 av herr *Bergman*, vari hemställts att Kungl. Maj:ts proposition nr 9 måtte antagas med den ändringen, att 24 § 3 mom. i förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen erhöles följande lydelse:

3 mom. Har fastighet — — — före taxeringsåret.

Vad i föregående stycke sägs skall äga motsvarande tillämpning i fråga om fastighet, vilken tillhört bolag, förening eller stiftelse, som av bostadsstyrelsen (statens byggnadslånebyrå) eller länsbostadsnämnd erkänts såsom allmännyttigt bostadsföretag.

Att inkomst — — — till 38 §.

(Se vidare anvisningarna.)

Utskottet hemställde, att riksdagen

Ändring i kommunalskattelagen

mätte, med förklarande att Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 9 icke kunnat av riksdagen oförändrad bifallas samt med bifall till motionen I: 280 av herr *Bergman*, antaga det vid propositionen fogade förslaget till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370) med den ändring av 24 § 3 mom., som framginge av följande lydelse:

24 §.

3 m o m. Har fastighet — — — före taxeringsåret.

Vad i föregående stycke sägs skall äga motsvarande tillämpning i fråga om fastighet, vilken tillhört bolag, förening eller stiftelse, som av bostadsstyrelsen (statens byggnadslånebyrå) eller länsbostadsnämnd erkänts såsom allmännyttigt bostadsföretag.

Att inkomst — — — till 38 §.

(Se vidare anvisningarna.)

Reservationer hade avgivits av

I) herrar *Hagberg*, *Nilsson* i Svalöv och *Magnusson* i Borås, vilka ansett att utskottet bort hemställa, att riksdagen måtte avslå dels Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 9, dels motionen I: 280 av herr *Bergman*;

II) herr *Gustaf Elofsson*, utan angivet yrkande.

Efter föredragning av utskottets hemställan anförde:

Herr **MAGNUSSON** i Borås (h):

Herr talman! Vid bevillningsutskottets betänkande nr 4, som behandlar propositionen nr 9 med förslag till ändring av beskattningsreglerna för de s. k. allmännyttiga bostadsföretagen, har högermännen fogat en reservation. Vid 1954 års riksdag beslöts att bostadsföreningar och bostadsaktiebolag skulle taxeras enligt samma schablonmetod, som redan då tillämpades för egnahem, alltså en- och tvåfamiljsvillor. Vidare beslöts att s. k. allmännyttiga bostadsföretag, som bildades efter den 1 juli 1945, skulle beskattas enligt

Ändring i kommunalskattelagen

schablonmetoden på så sätt, att som intäkt skulle upptagas endast 3 procent av det belopp, varmed värdet av fastigheten överstege de därå vilande skulderna. Från högerpartiets sida motsatte vi oss detta beslut. Vi kunde inte finna schablonmetoden vara en riktig beräkningsgrund. Det måste nämligen ligga i allas intresse att beskattningen sker på ett sådant sätt, att skatt erlægges på inkomst, som verkligen influtit, men att skatt inte bör utgå, där inkomst inte förekommit. Schablonmetoden kan medföra just sådant som vi anser böra undvikas. Från högerpartiets sida har vi inte heller kunnat vara med om att olika företagsformer skall beskattas på så olika sätt. Bostäder tillhandahålles ju dels av de här ifrågavarande s. k. allmännyttiga bostadsföretagen, dels av föreningar och bolag samt dessutom av enskilda personer. De ojämnheter i utgifter under olika år, som bl. a. har åberopats som motiv för den här reformen för de s. k. allmännyttiga bostadsföretagen, kan med samma fog åberopas också för de enskilda fastighetsägarna.

År 1954 fann regeringen det lämpligt att beskattningen av de s. k. allmännyttiga bostadsföretagen skedde enligt en viss metod. Nu har man kommit underfund med att räntestegringen medfört att denna metod blivit ofördelaktig för just dessa företag, varför man föreslår att en annan metod skall tillämpas, som medför lindrigare beskattning för dessa företag.

Inom högerpartiet kan vi inte godkänna att man på detta sätt ändrar beskattningsreglerna för att åstadkomma skattelättnader endast för vissa företagstyper, medan man kallsinnigt låter svårigheterna kvarstå för företagsstyper av enskild natur. Detta är så mycket mindre motiverat som de s. k. allmännyttiga bostadsföretagen i många andra sammanhang kommer i åtnjutande av fördelar, som de enskilda inte får. Härigenom blir konkurrensbe-

tingelserna sämre, och allmänhetens intressen blir lidande, enär svårigheter då uppstår att få fram en så billig och bra konsumtionsartikel som skulle vara önskvärd.

Det är mycket intressant att bevitna den iver, med vilken finansdepartementet och även utskottsmajoriteten har sökt åstadkomma en skattelättnad på detta område. Ett sådant syfte är i och för sig vällovt — motsatta förhållandet är vi mera vana vid här. Med hänsyn till att man vill gynna endast en viss företagsform på andras bekostnad har jag emellertid inte kunnat delta i dessa ansträngningar. Jag hoppas dock att man inom finansdepartementet liksom även inom utskottet skall vara beredd att fortsätta vidare på skattesänkningens väg men att skattesänkningarna i så fall i stället för att bli ensidiga skall få en mera allmän karaktär, så att de gäller lika för alla.

Med dessa ord, herr talman, ber jag att få yrka bifall till den vid utskottets utlåtande fogade reservationen.

Herr ERICSSON i Kinna (s):

Herr talman! Det föreliggande förslaget till ändrade grunder för beskattning av allmännyttiga bostadsföretag har föranletts av att förutsättningarna för nu gällande beskattning har förändrats i och med att räntan har ändrats. Jag tror det är viktigt att komma ihåg detta med tanke på vad herr Magnusson i Borås anförde om att man på det hållet ser detta såsom en ensidig, ny favör, som dessa bostadsföretag skulle få. Det är inte på det sättet. Dessa företag arbetar ju inte för att få någon vinst, för att få överskott på rörelsen; genomsnittligt tror jag det hela går jämnt upp för dem.

Om nu emellertid förutsättningarna ändrats på grund av ränteförändringar, är det — eftersom riksdagen har sagt ifrån att dessa företag skall beskattas på visst sätt för att nå ett visst resultat — inte mer än rimligt att dessa förutsättningar återställes. Det är detta som

Promilletal för skogsvårdsavgiften för år 1959

Kungl. Maj:t har föreslagit i den proposition som nu behandlas.

I reservationen från högerens representanter har framhållits att dessa företag åtnjuter »omotiverade privilegier». Jag ber kammarens ledamöter beakta att bakom detta utlåtande står en betydande majoritet inom utskottet, och det är endast högerens representant som mäلت sig ut. Detta hänger väl samman med att man rent principiellt anser, att dessa företagsformer inte bör i beskattningsavseende komma i det läge som riksdagen redan beslutat. Jag kan förstå en sådan ståndpunkt, om man ser saken så, att det är orättvisa förmåner dessa företag åtnjuter, men för folk i allmänhet framstår det säkerligen som naturligt att företagsformer, som inte strävar efter att uppnå någon vinst, kan behandlas på annat sätt än andra.

I reservationen har framhållits att dessa företag också har förmånen att vara undantagna från hyresregleringen. Jag har en betydande del av ansvaret för detta förhållande. Men jag kan aldrig begripa vad det skulle tjäna till att upprätthålla en hyresreglering för företag, som äges av dem som bor i fastigheterna eller av allmännyttiga företag. En hyresreglering skall ju skydda mot oskäligen hyreshöjningar, och härvidlag bör det inte föreligga några risker i detta avseende. Därför var det för mig en naturlig sak att slopa hyresregleringen för dessa bostäder, då jag tyckte att den endast innebar ett onödigt krångel. Jag kan inte heller förstå talet om speciella förmåner, när man inte tar ut mera än vad som behöves för att täcka omkostnaderna och en rimlig avskrivning, motsvarande fastigheternas förslitning.

Utskottet har, herr talman, gått litet längre än Kungl. Maj:t föreslog. Utskottet tillstyrker bifall till en motion som är väckt av herr Bergman i första kammaren. Denna motion innebär att man skulle slopa den tidsgräns som nu gäller, då man anser att företag, bildade före

den 30 juni 1945, kommit och framför allt framöver kan komma i sämre ställning i skatteavseende. Utskottet har liksom motionären framhållit att det är föga rationellt att behålla en dylik tidsgräns, när företagen är av precis samma karaktär och när de företag, som står utanför de nu allmänt gällande reglerna, i stort sett har färdigställt sitt bostadsbestånd efter år 1945.

Vi anför detta som ett bärande motiv för att tillstyrka den föreliggande motionen. Jag tror att detta innebär en riktig och ändamålsenlig behandling av dessa beskattningsformer, och jag hemställer att kammaren måtte bifalla utskottets förslag.

Överläggningen var härmed slutad. Herr talmannen gav propositioner dels på bifall till utskottets hemställan, dels ock på bifall till den med I) betecknade reservationen; och biföll kammaren utskottets hemställan.

§ 10

Promilletal för skogsvårdsavgiften för år 1959

Föredrogs bevillningsutskottets betänkande nr 5, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 1, såvitt propositionen angår det promilletal, varmed skogsvårdsavgiften för år 1959 skall utgå.

Sedan utskottets hemställan föredragits, yttrade

Herr NILSSON i Svalöv (h):

Herr talman! Skogsvårdsavgiftens vara eller inte vara är ju en fråga, som sedan länge varit ställd under diskussion. Från högerhåll och även från annat borgerligt håll har anförts, att skogsvårdsavgiften liksom fastighetsskatten borde avskaffas. Sedan riksdagen 1957 fattat principbeslut om att fastighetsskatten skall avvecklas vore det enligt vår uppfattning naturligt, att ett liknande beslut fattas rörande skogsvårdsavgiften, som med den konstruktion den nu fått har karaktären av en speciell

Interpellation ang. kommunikationslederna inom och mellan jordbruksfastigheter

skatt, lagd på skogsbruket. Det är också att märka, att 1955 års skogsvårdsutredning enhälligt föreslagit en avveckling av skogsvårdsavgiften.

Jag vill uttala en förhoppning om att regeringen snarast kommer med förslag om en sådan avveckling. I avvaktan på Kungl. Maj:ts prövning av skogsvårdsutredningens förslag har vi från vårt håll ej i år framfört förslag om skogsvårdsavgiftens slopande.

Skogsvårdsavgiftens höjd har också varit föremål för diskussioner under en följd av år. Senast vid förra årets A-riksdag aktualiserades denna fråga. Finansministern hade då föreslagit 1,25 promille — ett förslag som efter lottning tillstyrktes av bevillningsutskottet. Samtliga de borgerliga ledamöterna yrkade i en gemensam reservation att avgiften skulle utgå med endast 1 promille, detta framför allt med utgångspunkt från den ökade börda för skogsägarna som skogsvårdsavgiften blivit genom taxeringsvärdenas kraftiga höjning. — Andra kammaren fattade också beslut i enlighet med den borgerliga reservationen. Först vid gemensam votering segrade Kungl. Maj:ts förslag, dock endast med 11 rösters övertikt.

Den starka opposition mot skogsvårdsavgiftens höjd, som sålunda kom till synes vid förra årets A-riksdag, tycker man skulle ha föranlett finansministern att ta sin ståndpunkt till promilletalet under omprövning. Ett starkt skäl för en sådan omprövning är också att 1955 års skogsvårdsutredning enhälligt föreslagit att skogsvårdsavgiften skulle sänkas till 0,7 promille. Skogsstyrelsen säger, att utredningen framlagt övertygande skäl för att skogsvårdsavgiften omedelbart bör sänkas från 1,25 till 0,7 promille.

Av det särskilda yttrande som de borgerliga ledamöterna fogat till bevillningsutskottets betänkande nr 5 torde framgå, att vi alltså har samma uppfattning som vi haft tidigare år och dessutom samma uppfattning som skogs-

vårdsutredningen och skogsstyrelsen vad gäller skogsvårdsavgiftens höjd för budgetåret 1959/60. I avvaktan på Kungl. Maj:ts prövning av utredningens förslag i frågan har vi dock inte framställt något yrkande om sänkning. Ett ytterligare skäl till att vi inte framställt något sådant yrkande är naturligtvis finansministerns uraktlåtenhet att framlägga förslag om hur statens utgifter under budgetåret 1959/60 skall täckas. På grund av denna uraktlåtenhet svävar vi alla i ovisshet och kan alltså inte göra de framställningar och yrkanden som vi skulle kunnat göra, om finansministern handlat enligt gängse principer och framlagt förslag om hur statens utgifter skall täckas.

Herr talman! Såsom torde ha framgått av mitt korta anförande kommer jag inte nu att framställa något yrkande. Men jag vill än en gång uttala förhoppningen, att regeringen fortast möjligt kommer med förslag om skogsvårdsavgiftens avveckling enligt skogsvårdsutredningens betänkande och, som en första etapp, en kraftig sänkning av skogsvårdsavgiften.

Vidare anfördes ej.

Utskottets hemställan bifölls.

§ 11

Interpellation ang. kommunikationslederna inom och mellan jordbruksfastigheter

Ordet lämnades på begäran till

Herr JANSSON i Benestad (cp), som anförde:

Herr talman! Vid sträckningen av huvudvägarna genom landet kan det icke undvikas att många jordbruksfastigheter försämras till sin arrondering, ägorna klyves och rent brukningstekniskt uppstår stora olägenheter. Därtill kommer att de inre kommunikationer, som är nödvändiga för brukaren genom att djur och redskap dagligen under det starkt trafikerade sommarhalvåret skall

Interpellation i anledning av arbetstidsutredningens betänkande angående beroende uppdragstagare

föras över vägen, utgör hinder för trafiken. Många olyckstillbud uppkommer härigenom. På riksettan genom Småland har sålunda flera allvarliga olyckor inträffat, och många tillbud har avvärjts i sista stund.

Inför det läge, som här uppstått och som givetvis förvärras vid byggandet av nya huvudvägar, aktualiseras frågan om något kan göras för att eliminera riskerna.

En möjlighet synes vara att bygga genomfartsleder under vägbanan. Dylåka genomgångsportar kunde i många fall vara gemensamma för flera fastigheter.

Med anledning av vad ovan anförts anhålles om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet få framställa följande frågor:

Är statsrådet villig att undersöka möjligheterna av att i vägbyggnadsplanerna upptaga ökat byggande av portar som kommunikationsled mellan ägorna till en eller flera fastigheter?

Vill statsrådet delge kammaren de centrala vägmyndigheternas syn på detta spörsmål?

Är det möjligt att som ett led i ökad sysselsättning utföra byggande av vägportar?

Denna anhållan bordlades.

§ 12

Interpellation i anledning av arbetstidsutredningens betänkande angående beroende uppdragstagare

Herr GUSTAVSSON i Alvesta (cp) erhöll på begäran ordet och yttrade:

Herr talman! Är 1951 beslöt riksdagen hemställa, att Kungl. Maj:t ville utreda frågan om hänförande av s. k. beroende uppdragstagare under semesterlagen och de övriga författningar, där så kunde vara påkallat, samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kunde föranleda (riksdagens skrivelse 245). Kungl. Maj:t uppdrog åt den då sittande

arbetstidsutredningen att utreda ärendet. Under utredningstiden tillkom även den nu gällande sjuk- och yrkesskadeförsäkringslagen, som helt bygger på samma arbetstagarbegrepp. Utredningen har avlämnat sitt betänkande i denna sak till Kungl. Maj:t den 6 mars 1957.

Vid studium av detta betänkande kan man konstatera, att utredningen icke kunnat föreslå några direkt klarläggande principer i fråga om arbetstagarbegreppet och beroende uppdragstagare utan i stället framhållit den förändring arbetstagarbegreppet i praktiken undergår bl. a. genom domstolarnas prejudicerande utslag. Att i enlighet med utredningens intention begära att människor, som inte är otvetydiga arbetstagare, skall våga igångsätta en process för att få veta sin ställning i detta avseende, är enligt min mening orimligt.

Arbetstidsutredningens betänkande anser jag därför vara otillfredsställande, enär, såvitt jag kan finna, riksdagen avsåg ett klarläggande av hithörande frågor, när den 1951 begärde att Kungl. Maj:t skulle utreda denna sak. Utredningen har konstaterat följande på sidan 63 i här nämnda betänkande: »Till sist må framhållas, att en utredning av arbetstagarbegreppets innebörd inom hela sociallagstiftningen måhända — till avhjälpande av den rådande oklarheten härutinnan — skulle vara påkallad. En undersökning av den omfattning, som härvid skulle vara nödig, har utredningen med sitt begränsade uppdrag icke ansett sig ha att företaga.»

Med stöd av vad jag här framfört får jag anhålla om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för socialdepartementet framställa följande frågor:

1. Anser statsrådet att de resultat arbetstidsutredningen har kommit till i sitt betänkande av den 6 mars 1957 angående beroende uppdragstagare är klarläggande beträffande arbetstagarbegreppet och i överensstämmelse med vad riksdagen avsåg?

Interpellation i anledning av arbetstidsutredningens betänkande angående beroende uppdragstagare

2. Har statsrådet för avsikt att vidtaga några åtgärder med anledning av det avlämnade betänkandet? Om så är fallet, i vilka avseenden?

3. Anser statsrådet att man i enlighet med betänkandets rekommendationer i fortsättningen kan handlägga ärenden berörande semesterlagen och sjuk- och yrkesskadeförsäkringslagen utan svårigheter?

Denna anhållan bordlades.

§ 13

Anmälades och godkändes jordbruksutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 60, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1958/59, såvitt propositionen avser jordbruksärenden;

nr 61, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse i vissa fall från betalningsskyldighet till kronan; och

nr 64, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa kronoegendomar m. m.

§ 14

Tillkännagavs, att följande Kungl. Maj:ts propositioner överlämnats till kammaren, nämligen

nr 53, angående bemyndigande att försälja viss kronan tillhörig fast egendom, m. m.,

nr 55, angående anslag till inlösen av aktier i Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag för budgetåret 1959/60, m. m., och

nr 56, angående fortsatt disposition av vissa äldre reservationsanslag, avseende justitiedepartementets verksamhetsområde.

Dessa propositioner bordlades.

§ 15

Anmälades, att till herr talmannen under sammanträdet avlämnats följande motioner:

nr 476, av fru *Lidman-Frostenson m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 41, angående anslag för budgetåret 1959/60 till bidrag till studie-cirkelverksamhet och till ungdomens fritidsverksamhet,

nr 477, av herrar *Lindström* och *Jonsson* i Strömsund, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 45, angående statens stöd åt hästaveln,

nr 478, av herr *Agerberg m. fl.*, likaledes i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 45, och

nr 479, av herr *Börjesson m. fl.*, likaledes i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 45.

Dessa motioner bordlades.

§ 16

Upplästes följande till kammaren inkomna ansökan:

Till Riksdagens Andra Kammare

I egenskap av ledamot i svenska UNICEF-kommittén har undertecknad utsetts till delegat i den av UNICEF anordnade konferens, som hålles i Genève den 2—12 mars 1959, och i samband härmed deltaga i en studieresa under tiden den 23—28 februari.

I anledning härav får jag anhålla om ledighet från riksdagens arbete under ovan angivna tid.

Stockholm den 18 februari 1959

Lisa Johansson

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 17

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes här efter kl. 14.49.

In fidem

Sune K. Johansson